

De aard van het beestje

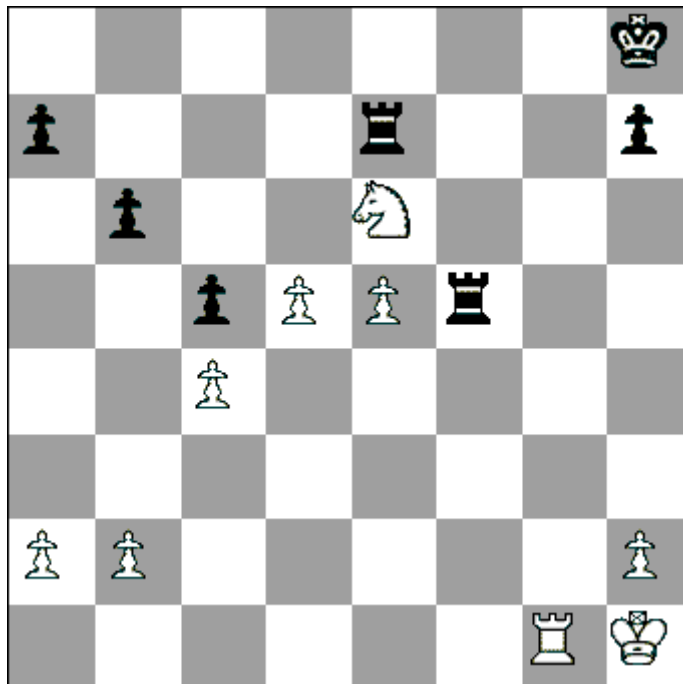
‘Als je aan het schaken bent moet je geen medelijden met je tegenstander hebben.’ Dit is een uitspraak die je vaker hoort, en misschien wel niet onterecht. Immers, het laatste wat je wil horen als je aan een schaakpartij begint is dat je tegenstander de laatste tijd zo gesukkeld heeft met zijn gezondheid. Bij schaken gaat het immers nog steeds om het compleet verpletteren van de vijandelijke troepenmacht met als hoogtepunt het toedienen van de genadestoot aan de koning. Daarom beschikt de schaker, net als een roofdier, over een killersinstinct. Het aannemen van een weifelende houding door gewetenswroeging en het onderdrukken van dit instinct kan fatale gevolgen hebben. Vanwege dit agressieve karakter is de schaaksport dan ook bij uitstek geschikt om de frustraties van alledag te botvieren. Mijns inziens is het de meest onderschatte manier van ontspanningstherapie naast het kijken van soapseries. Als men aan de verliezende hand is, gaat dit natuurlijk minder op. De ontladingen die dan bij sommige mensen optreden zijn voldoende om een hele stadswijk een week lang van stroom te voorzien. Het is niet zo verwonderlijk dat er professionele schakers zijn die van nature ook al over onaangename trekjes beschikken. Uit de geschiedenis zijn er voorbeelden te over: Steinitz maakte ruzie met iedereen en kon absoluut niet tegen zijn verlies. Ook Nimzowitsch had grote problemen met dit laatste. (Er zijn trouwens niet veel sporten waarin men meer smoesjes heeft bedacht om het verlies van een wedstrijd goed te praten.) Het hebben van allerlei onaangename karaktereigenschappen lijkt een enorm voordeel om een sterke speler te worden. Vooral in de hedendaagse harde, zakelijke wereld moet een schaker zich niet onder de voet laten lopen.

Een van de belangrijkste uitzonderingen op deze regel is de witspeler van de volgende partij, onze landgenoot M.Euwe. Er is zelfs een verhaal van hem bekend, dat hij een brief kreeg van een fan met het verzoek om tijdens een toernooi de handtekeningen van een groot aantal spelers te vragen. Een ander had de brief lachend terzijde geschoven, maar Euwe voldeed aan het verzoek. Wel stuurde hij een briefje met de handtekeningen mee met het vriendelijke verzoek niet weer met een dergelijke vraag te komen. Welk contrast vormt dit met de zwartspeler Aljechin, de toen regerende wereldkampioen! Er waren spelers die zijn schaakspel enorm bewonderden, maar het nog niet aandurften om hem thuis op een etentje te trakteren. Om speculaties te voorkomen zal ik verder niet op de redenen van hun angst ingaan.

De partij, die bekend staat als ‘de parel van Zandvoort’, werd gespeeld tijdens de match om het wereldkampioenschap, dat uiteindelijk door Euwe werd gewonnen. Helaas raakte Euwe zijn titel in 1937 al weer kwijt in de revanchematch tegen Aljechin. Deze overleed in 1946, waarna Euwe de titel weer op had kunnen eisen, maar dit weigerde hij. Zo kwam het, dat de al in 1924 opgerichte wereldschaakbond nu eindelijk zelf de wereldkampioenschappen kon gaan organiseren. Dit was voor die tijd een privé-aangelegenheid van de wereldkampioen geweest.

Dr.M.Euwe-dr.A.Aljechin, Zandvoort 1935

1.d4 e6 2.c4 f5 (Het Hollands) 3.g3 Lb4+ 4.Ld2 Le7 5.Lg2 Pf6 6.Pc3 0-0 7.Pf3 Pe4 8.0-0 b6 9.Dc2 Lb7 10.Pe5 Pxc3 11.Lxc3 Lxg2 12.Kxg2 Dc8 13.d5 d6 14.Pd3 e5 15.Kh1 c6 16.Db3 Kh8 17.f4 e4 18.Pb4 c5 19.Pc2 Pd7 20.Pe3 Lf6 21.Pxf5! (Wit ruilt nu een stuk tegen drie pionnen, waardoor hij een enorm sterk pionnenfront krijgt.) 21...Lxc3 22.Pxd6 Db8 23.Pxe4 Lf6 24.Pd2 g5 25.e4 gxf4 26.gxf4 Ld4 27.e5 De8 28.e6 Tg8 29.Pf3 (exd7 is niet overtuigend wegens De2) 29...Dg6 30.Tg1! (Nu ruilt wit een toren en een pion tegen twee stukken.) 30...Lxg1 31.Txg1 Df6 32.Pg5! (Met de enorm sterke dreiging Pf7) 32...Tg7 33.exd7 Txd7 34.De3 Te7 35.Pe6 Tf8 36.De5 Dxe5 37.fxe5 Tf5 (Zie diagram. Wit heeft nu twee vrijpionnen en een paard, die sterker zijn dan de zwarte toren.)

38.Te1 h6 39.Pd8 Tf2 40.e6 Td2 41.Pc6 Te8 42.e7 b5 43.Pd8 Kg7 44.Pb7 Kf6 45.Te6+ Kg5
46.Pd6 (Dreigt Pxe8 en Pe4+) 46...Txe7 Pe4+ 1-0